

Salzburg Seminar: European Law and Legal Institution

Ve dnech 4. až 8. července 2004 proběhl pod patronací nadace Salzburg Seminar (organizace, která od svého založení v roce 1947 uspořádala téměř 420 seminářů, blíže viz www.salzburgseminar.org) již pátý ročník setkání tzv. právní sekce, tentokrátě věnované problematice evropské integrace pod názvem „European Law and Legal Institution“ s důrazem na ekonomickoprávní aspekty rozšíření EU a návrh Ústavní smlouvy pro Evropu. Jak bývá nepsanou tradicí salzburšských LAWSS sessions (Legal Alumni Web of the Salzburg Seminar), přestože je většina účastníků z pochopitelných důvodů právníky, skladba referátů reflektuje snahu organizátorů o interdisciplinární přístup k problematice, tedy tentokrátě k problematice evropského práva, respektive evropské integrace. Vedle právníků (především ze členských zemí Evropské unie a USA, ale také z Černé Hory, Bosny, Ruska, Turecka, Egypta, Nigérie či Burundi) se tak konference zúčastnili taktéž renomovaní ekonomové či mediální analytici. V tomto kontextu není možno nezmínit výrazné zastoupení České republiky, neboť kromě v podstatě hlavního hosta semináře, prezidenta Václava Klause, svůj příspěvek přednesl Jan Kohout (velvyslanec, vedoucí delegace ČR v EU) a jako host se do diskusí aktivně zapojoval Petr Mooz (zástupce ČR v Politickém a bezpečnostním výboru).

Intenzivní program semináře byl rozložen do tří dnů (nepočítaje podvečerní zahajovací program v den příjezdu a dopolední shrnující vystoupení a diskuse v den odjezdu) ve velmi příjemném prostředí areálu zámečku Leopoldskron, v bývalém sídle salzburšského arcibiskupa, který se již po téměř šest desetiletí využívá právě k pořádání salzburšských seminářů. Program každého dne se skládal ze tří, popřípadě čtyř vystoupení, na něž navazovaly neformální a názorově velmi pestré dis-

kuse. (Za zmínku stojí, pro některé obdobné akce možná inspirativní, „zákaz“ pokládání otázek ihned po přednesení příspěvku a tedy „povinná“ půlhodinová přestávka na občerstvení, která úspěšně brání příliš emotivním reakcím posluchačů na právě prezentované názory referujících.) Oficiální program byl dále flexibilně doplňován o vystoupení některých účastníků, kteří se rozhodli konzistentně zareagovat na přednesené příspěvky či seznámit kolegy se situací v jejich zemi z perspektivy dílčího aspektu evropské integrace.

Úvodní referát semináře přednesl prezident Václav Klaus na téma *The Czech Republic and the EU* s podtextem vstup České republiky do EU – svatba bez lásky – a prezentoval v něm základní principy svého eurorealistického (euroskeptického) pohledu na strukturu a fungování Evropské unie. Přestože mnozí z účastníků semináře s přednesenými názory (respektive se závěry nich vyplývajícími) nesouhlasili, většina z nich akceptovala projev jako velmi fundovaný a inspirativní.

Dopolední blok dále pokračoval vystoupením Anthony Kennedyho, od roku 1988 soudce Nejvyššího soudu USA, jehož referát (*Constitution: Structure and Dynamics*) byl zaměřen na reflexi příčin vzniku a historického vývoje Ústavy Spojených států amerických. Vyjma konceptu federalismu a principu check and balances, v tomto kontextu tradičně uváděného, vyzdvihl Anthony Kennedy především význam ústavy jakožto základního prvku národní (státní) identity. Nutno však podotknout, že nesporně zajímavé a přínosné přednášce poněkud chyběla alespoň implicitní komparace s probíhající konstitucionalistickým procesem v Evropské unii, přičemž právě náměty soudce Nejvyššího soudu USA s téměř dvacetiletou zkušeností by bezesporu byly pro následnou diskusi velmi přínosné.

V rámci odpoledního programu vystoupil Peter Buck, předseda Poradního výboru pro diversitu médií Rady Evropy a konzultant v oblasti komunikace a informačních

technologií, s přednáškou *EU: 2004 Media Structures and Public Perceptions*. Ve svém příspěvku se zabýval zejména problematikou negativních trendů spojených s postupující tabloidizací médií v kontrastu s tradičním vnímáním médií ve smyslu veřejnoprávní služby a ochrany demokracie. V tomto kontextu Petr Buck jednoznačně argumentoval pro akutní nutnost regulace mediálních trhů a to nejen na státní, ale taktéž právě na supranacionální úrovni.

Druhý den semináře zahájil Jan Kohout (*EU Convent and IGC in view of the Czech Republic*), přičemž jeho příspěvek zahrnoval nejen deskripci vyjednávání návrhu textu evropské ústavy v rámci Konventu a následné negociace při intergovernmentálních konferencích, ale také zdařilou analýzu slabin navrhovaného ústavního textu i predikci v souvislosti s otázkou finálního schválení ústavního návrhu jednotlivými členskými státy. Většina účastníků zvláště ocenila otevřený přístup Jana Kohouta, který jim umožnil seznámit se s interním pohledem delegáta na reálné fungování jednání Konventu, a tedy i pohled „za oponu“ oficiálních prohlášení a stanovisek.

K ekonomické dimenzi evropské integrace se seminář vrátil referátem *The Role and Function of the European Central Bank* předneseným Klausem Liebscherem, guvernérem Österreichische Nationalbank. Vystoupení Klause Liebschera patřilo k nejlepším, která na semináři zazněla, a je bezesporu škoda, že v této době již v Salzburku nebyl prezident Václav Klaus, neboť jejich případná výměna názorů na téma zavedení jednotné měny euro, respektive z toho vyplývajících výhod či nevýhod, mohla být pro účastníky semináře jistě velmi podnětná. Další zajímavé téma v souvislosti se zavedením měnové unie otevřel Christian Hafke, profesor působící na Evropském institutu při Univerzitě v Saarbrückenu, v příspěvku *A Follow up on the Institutional and Monetary Law of the EMU*, který seznámil účastníky s právními problémy faktického přechodu od měn členských

států k euru z hlediska závazkového práva, respektive práva mezinárodního obchodu.

Na úvod třetího dne semináře vystoupil Michael Niejahr, člen právního oddělení Evropské Komise, s referátem *EU Legal Procedures*, který byl přes mírně zavádějící název spíše než avizovaným právním procesům věnován deskripci a částečné analýze kompetencí jednotlivých institucí EU. Je však třeba podotknout, že přestože v rámci pouhé půldruhé hodiny trvající přednášky není v podstatě možné skutečně fundovaně uchopit komplexitu takto složitěho tématu, Michael Niejahr byl schopen nejen prezentovat problematiku v uceleném kontextu, ale zároveň velmi přehledně.

Mezi nejpřínosnější koreferáty a reakce účastníků semináře na hlavní příspěvky, z nichž většina zazněla po přednášce Michaela Niejaha, lze bezesporu zařadit vystoupení Artura Nowaka (pedagoga přednášejícího evropské právo na Vysoké škole ekonomické ve Varšavě), které bylo zaměřeno na navrhované změny ve sféře sekundárního práva, a dále vystoupení Gunilly Nystrom-Helegren (vedoucí právního oddělení Skandinávského Enskilda Banken) popisující klíčové argumenty ovlivňující dilema Švédského království ve vztahu k (ne)začlenění do Eurozóny.

Na všechny prezentované příspěvky navazovala obsáhlá a inspirativní diskuse, v jejímž rámci bylo velmi zajímavé sledovat variabilitu názorů, a to nejen mezi jednotlivými zástupci členských států EU, respektive (potenciálně) kandidátských zemí, ale především ze strany amerických, ale také afrických účastníků, kteří určitě obohatili diskusi o nové podněty a poskytli jiný úhel pohledu na někdy možná až příliš konvečně diskutovaná témata v rámci diskurzu evropské integrace (mimo jiné právě v možnosti diskutovat (zdánlivě) regionální problematiku ze skutečně globální perspektivy spočívá „přidaná hodnota“ salzburského semináře).

Celkově lze seminář hodnotit jednoznačně pozitivně a to nejen vzhledem k vysoké

úrovni přednesených referátů, ale taktéž právě z hlediska velmi přínosné vzájemné výměny názorů a stanovisek během diskuse či při neformálních podvečerních setkáních. Za velké pozitivum lze považovat i možnost zakoupení CD se zvukovými záznamy všech přednášek a většiny návazných diskusí, obsahující také kontaktní údaje všech účastníků a další materiály spojené s tématem semináře. Na druhou stranu by bylo možné polemizovat s příliš obsahově předimenzovanou agendou semináře, což v konečném důsledku bránilo hlubší analýze jednotlivých témat. Tato drobná výtka však rozhodně nemůže zastínit výjimečnou atmosféru a nadstandardní úroveň salzburských seminářů, kterou jednoznačně potvrdila i letošní páté LAWSS session.

*Marek Čechovský, Fakulta sociálních studií
Masarykovy univerzity v Brně*

Mezinárodní konference o roli zákona v Senátu Poslanecké sněmovny ČR

I.

Právnícká fakulta Univerzity Karlovy a Stálá komise Senátu pro Ústavu ČR a parlamentní proceduru uspořádaly ve dnech 27.–28. května 2004 v reprezentačních prostorách Senátu Parlamentu ČR mezinárodní vědeckou konferenci s názvem „Místo a role zákona v kontinentálním typu právní kultury: tradice, současnost a vývojové tendence“. Tématu konference odpovídalo i složení účastníků konference, mezi nimiž byli zejména právníci z oblasti teoreticko právních i pozitivně právních disciplín (pedagogové i právníci z právní praxe – soudci, státní zástupci), ale i politologové, historikové, profesionální politici a studenti. Z českých právníckých fakult byly zastoupeny pražská, brněnská i olomoucká fakulta, ze Slovenska

přijeli pedagogové z trnavské a košické právnické fakulty.

Konference si stanovila za cíl z různých hledisek se zabývat zákonem a jeho postavením v právním řádu ČR, Evropské unie, jakož i postavením zákona jako pramene práva v celkovém kontextu globalizace. Vědecká rozprava konference vycházela z tezí, které obdrželi účastníci konference již v první pozvánce na konferenci. Byly k nim zaměřeny přednesené referáty i dílčí diskusní příspěvky a poznámky. Teze se týkaly osmi tematických okruhů:

- 1) Historické kořeny kontinentálního typu právní kultury (recepce římského práva, osvícenství, racionalistická koncepce lidských práv aj.).
- 2) Zákon jako stěžejní pramen a proces kodifikace práva: trvají argumenty pro dominanci zákona a kodexu?
- 3) Zákon ve formálním a materiálním smyslu, distinkce zákona a práva.
- 4) Koncepce lidských práv a její vliv na úlohu zákona: střet jusnaturalismu a juspozitivismu? Tzv. dogmatika lidských práv.
- 5) Mezinárodní smlouvy jako prameny vnitrostátního práva a jejich relace k zákonům.
- 6) Ústavní zákony a „běžné“ zákonodárství. Ústavní soudnictví a jeho zásahy do legislativy. Správní a obecné soudnictví a postulat legality.
- 7) Evropské komunitární právo a jeho vliv na místo a úlohu zákona v národních právních řádech.
- 8) Legalita – tradice a současnost.

II.

Jednání prvního dne konference zahájil Ing. Jiří Stodůlka, předseda Stálé komise Senátu pro Ústavu ČR a parlamentní proceduru. Uvítací projevy pak přednesli doc. JUDr. Petr Pithart, předseda Senátu Parlamentu ČR, a doc. JUDr. Vladimír Kindl, děkan Právnícké fakulty Univerzity Karlovy. Oba ve svých